

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu w dniu 29 lutego 2024 r.

zażalenia obrońcy obwinionej prokurator X.Y. – adwokata M. L. z dnia 14 sierpnia 2023 r. oraz zażalenia obwinionej prokurator X.Y. z dnia 27 sierpnia 2023 r.

na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2023 r., sygn. akt II ZOW 68/22

w przedmiocie zwrotu wydatków poniesionych przez obwinioną prokurator X.Y. w postępowaniu przed sądem I i II instancji z tytułu ustanowienia jednego obrońcy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023, poz. 217; dalej: „u.s.p.”) w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2023, poz. 1360; dalej: „ustawy Prawo o prokuraturze”)

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2023 r. w sprawie o sygn. akt II ZOW 68/22 Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej zasądził na rzecz uniewinnionej prokurator X.Y. kwotę 9360 zł jako zwrot wydatków poniesionych przez nią w postępowaniu przed sądem I i II instancji z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (postanowienie – k. 3-10).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł obrońca obwinionej prokurator X.Y. – adwokat M. L., który zaskarżył je w części, w której Sąd nie przyznał uniewinnionej obwinionej kosztów związanych z dojazdem obrońcy na rozprawy przed Sądem I instancji w kwocie 4379,60 zł oraz przed Sądem II instancji w kwocie 437,96 zł na jej korzyść. Podnosząc ten zarzut, obrońca obwinionej wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie ponad kwotę 9360 zł, dodatkowo kwotę 4379,60 zł oraz kwotę 437,96 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z dojazdem obrońcy na rozprawy, odpowiednio w postępowaniu rozpoznawczym oraz odwoławczym (zażalenie obrońcy obwinionej – k. 2).

Zażalenie na powyższe postanowienia wniosła również uniewinniona prokurator X.Y., która zarzuciła mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania zaskarżonego postanowienia poprzez przyjęcie, iż na rzecz uniewinnionej obwinionej prokurator, jako zwrot wydatków poniesionych przez ww. w postępowaniu przed Sądem I i II instancji z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy, należy zasądzić kwotę 9360 zł, podczas gdy rzeczywiste koszty poniesione przez ww. to kwota 18 977,56 zł wynikająca z wystawionej faktury VAT nr [...], która przez obwinioną prokurator została opłacona w całości. Podnosząc ten zarzut, obwiniona wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie na jej rzecz pełnej i rzeczywistej kwoty poniesionych przez nią kosztów obrony w postępowaniu dyscyplinarnym przed sądem I i II instancji w kwocie 18 977,56 zł (zażalenie obwinionej – k. 21-23v).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenia nie zasługiwały na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy pragnie się odnieść do zażalenia obrońcy uniewinnionej prokurator S.C. i podniesionego w nim zarzutu nieprzyznania uniewinnionej obwinionej kosztów związanych z dojazdem obrońcy na rozprawy przed Sądem I instancji w kwocie 4379,60 zł oraz przed Sądem II instancji w kwocie 437,96 zł. Zarzut ten jest całkowicie bezzasadny, zaś skarżący nie ma racji iż koszty związane z dojazdem na rozprawę obrońcy, który ma siedzibę kancelarii w innej miejscowości niż siedziba sądu, wpisują się *ex definitione* w

koszty ustanowienia obrońcy z wyboru oraz podejmowania przez niego czynności obrończych w sprawie. Jak słusznie zauważa Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu, w skład uzasadnionych wydatków obwinionego z tytułu ustanowionego w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.) wchodzić wprawdzie poniesione przez niego wydatki na pokrycie kosztów dojazdu obrońcy na rozprawę, jednakże zasada ta dotyczy wyłącznie sytuacji, w których ustanowiono obrońcę z urzędu. W związku z powyższym, prawidłowo uznano, iż żądanie zwrotu kosztów dojazdu obrońcy jest niezasadne i bezpodstawne.

Odnosząc się z kolei do zażalenia uniewinnionej prokurator X.Y. i zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania zaskarżonego postanowienia poprzez przyjęcie, iż na rzecz uniewinnionej prokurator, jako zwrot wydatków poniesionych przez ww. w postępowaniu przed Sądem I i II instancji z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy, należy zasądzić kwotę 9360 zł, podczas gdy rzeczywiste koszty poniesione przez ww. to kwota 18 977,56 zł wynikającą z wystawionej faktury VAT nr [...], która przez obwinioną prokurator została opłacona w całości, Sąd Najwyższy wskazuje na jego bezzasadność, zaś poczynione ustalenia faktyczne przez Sąd w zaskarżonym postanowieniu za słuszne i własne.

Przy ustalaniu należnej osobie uniewinnionej kwoty zwrotu wydatków z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy, należy mieć na uwadze art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1184 z późn. zm.). Zgodnie z jego treścią opłaty za czynności adwokackie ustala umowa z klientem. Jednakże, jak wskazał Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu, umowa ta nie jest wiążąca dla sądu, gdyż takową cechę wykazuje jedynie w relacji pomiędzy obrońcą będącym adwokatem i jego mocodawcą, zaś ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt V KK 534/18, Lex nr 3260337). Zwrot ten limitowany jest natomiast stawkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 z późn. zm.).

W zaskarżonym postanowieniu słusznie uznano za nieuzasadnione żądanie w zakresie podwyższenia ustalonych kosztów obrony o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności. Zgodnie z treścią § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r. poz. 18 z późn. zm.), obowiązek podwyższenia stawki o kwotę podatku od towarów i usług, następuje wyłącznie w przypadku pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Słusznie wskazano w zaskarżonym postanowieniu, że „o ile obrońca z urzędu otrzymuje wynagrodzenie podwyższone o podatek od towarów i usług (jako płatnik tego podatku ma obowiązek jego odprowadzania od otrzymanych za wykonaną pracę kwot), to w przypadku obrony z wyboru sytuacja jest odmienna, albowiem koszty z tytułu wydatków na ustanowienie obrońcy z wyboru zasądzone są na rzecz samej strony” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt II KK 324/16, Lex nr 2620245).

Trafnie też Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu stwierdził, że wynagrodzenie obrońcy za postępowanie przed sądem *a quo* winno zostać podwyższone do czterokrotności stawki minimalnej wysokości, tj. kwoty 4800 zł, albowiem obrońca był obecny łącznie na dziewięciu rozprawach, formułował wnioski dowodowe, które w znacznym stopniu przyczyniły się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia, przy czym jego zaangażowanie i aktywna postawa procesów przyczyniła się do wydania wyroku uniewinniającego. Nie bez racji Sąd Najwyższy uznał też, że sześciokrotność stawki w kwocie 7200 zł, postulowana w treści wniosku obrońcy, nie zasługiwała na uwzględnienie z uwagi na brak wykazania okoliczności mogących uzasadniać maksymalne podwyższenie stawki. Tym samym, Sąd w zaskarżonym postanowieniu słusznie uznał za zasadne żądanie zwrotu wydatków poniesionych przez uniewinnioną obwinioną w postępowaniu przed sądem meriti z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy w łącznej kwocie 6960 zł.

Odnosząc się z kolei do zasądzonych kosztów obrony w postępowaniu przed sądem II instancji w kwocie 2400 zł, należało w tym zakresie podzielić stanowisko Sądu w zaskarżonym postanowieniu. W toku postępowania

odwoławczego odbyła się tylko jedna rozprawa, a obrońca odnosił się do uprzednio prezentowanych już wcześniej argumentów, zaś za okoliczności uzasadniające podwyższenie zwrotu kosztów obrony Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu uznał widoczne zaangażowanie obrońcy, postrzegane przez pryzmat ponadstandardowego zaangażowania w sprawę, szczególnie w postaci rzetelnego sporządzenia odwołania oraz odpowiedzi na odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, co w efekcie skutkowało podwyższeniem przez Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu przyznanego zwrotu poniesionych kosztów obrony z wyboru do wspomnianej kwoty 2400 zł, a więc dwukrotnie powiększonej stawki minimalnej (s. 7-8 uzasadnienia postanowienia z dnia 2 sierpnia 2023 r., sygn. akt II ZOW 68/22).

Z powyższych powodów, za bezzasadny uznać należało zarzut podniesiony w zażaleniu uniewinnionej prokurator X.Y., jakoby ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji były błędne.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[M. T.]

[ał]